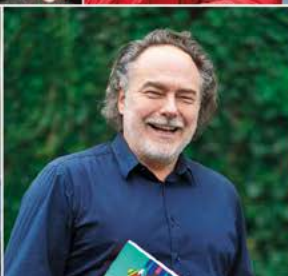

Lidé a Země

Hovory o světě

Honza Čermák

Hovory o světě

Vyšlo také v tištěné verzi

Honza Čermák

Hovory o světě – e-kniha

Copyright © CZECH NEWS CENTER a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Hovory o světě

Honza Čermák

Copyright © Jan Čermák

ISBN tištěné knihy: 978-80-88406-19-8

ISBN ePUB: 978-80-88406-24-2

ISBN MOBI (Kindle): 978-80-88406-25-9

ISBN PDF: 978-80-88406-26-6

Julius Lukeš Jr. // 10

Irena Páleníčková // 22

Jan Rendl // 32

Viktorka Rys // 44

Daniel Born // 100

Joachim Dvořák // 112

Pavel Kadlíček // 124

Pavel Pavel // 136

lingvista Miroslav Černý // 182

architekt Adam Gebrian // 194

pilot David Hecl // 208

kajakář Vavřinec Hradilek // 220

Jolana Sedláčková // 56

Vladimír Váchal // 76

Ladislav Zibura // 86

Martin Písařík // 148

Martin Loužecký

a Štěpán Opočenský // 160

Lucie Výborná // 170

zoolog Tomáš Jůnek // 228

fotografka Alžběta Jungrová // 238

zvláštní zmocněnec Jiří Krátký // 248

Část 1

Část 2

Část 3

Předmluva

S nesmírnou vděčností se řadím k těm, kteří v kanceláři nemusí nedočkavě hypnotizovat hodinovou ručičku. Práce v magazínu Lidé a Země, který si letos i touto knihou připomíná sedmdesát let od svého vzniku, se totiž stala vítanou a samozřejmou součástí mého života. S radostí pozoruji, jak se nám zaplňuje ediční plán, těším se na každý příspěvek našich autorů, s horlivostí malého kluka vyhlížím den, kdy se na mém stole objeví štos čerstvě vytištěných časopisů. A velmi si vážím i příležitosti setkávat se v rámci rozhovorů s inspirativními osobnostmi, ať už se jedná o tváře mediálně známější, nebo nadšence, jejichž jména jsou povědomá jen určité komunitě. Zcela otevřeně přiznávám, že čas od času musím sled čistokrevných cestovatelů proložit povídáním s někým, kdo se na cestování a neuvěřitelně rozmanitý svět kolem nás dívá z trochu jiné perspektivy.

Podobný přístup jsem zvolil i při výběru rozhovorů z posledních tří let do kompilace, kterou právě držíte v rukou. Spolu se skalními dobrodruhy jsem do ní zařadil například i lingvistu, zoologa, fotografku, sportovce, herce či moderátorku. Všichni ale mají jedno společné – vášeň pro poznávání naší planety, přestože každý svým vlastním způsobem a z odlišných pohnutek. Pevně věřím, že po přečtení poslední stránky získáte pocit, jako byste v kaleidoskopu hleděli na pestrobarevnou mozaiku pohledů a zážitků. Mozaiku, která vás snad i inspiruje k tomu, abyste nazuli toulavé boty a vydali se za hranice všedních dnů, ať už jsou jakkoli daleko.

Honza Čermák

Poznámka: Vzhledem k tomu, že od některých rozhovorů uplynula poměrně dlouhá doba, nabídl jsem všem zařazeným osobnostem možnost připojit k interview dovětek, v němž čtenářům vylíčí, k jakým změnám v jejich životě od našeho setkání došlo.

Poznejte zapálené cestovatele tělem i duší, kteří se do své vášně ponořili natolik, že se jim stala i zdrojem živobytí. A to i přesto, že někteří z nich vykonávají také běžné zaměstnání. Nicméně o svých cestách píší články, vydávají knížky a pořádají přednášky nebo organizují expedice do zemí, které znají jako své vlastní toulavé boty...

Julius Lukeš Jr.

Nahlížení pod pokličku

Ač má teprve lehce po třicítce, zatím poslední země, kterou navštívil, nese pořadové číslo 105. Cestovatelské zážitky počítá na tisíce. Už několik let se o ně dělí se čtenáři našeho časopisu, v říjnu vydává své bláznivé toulky světem i knižně. Čím se jeho debut liší od jiných cestopisů?

Rozhovor se uskutečnil
3. srpna 2021.

Kam sahá tvoje první vzpomínka na překročení naší státní hranice?

Když mi byly dva roky, stěhovali jsme se do Nizozemska. Z toho si ale pamatuju jenom kola a zvedací mosty. První hmatatelnější vzpomínka se vztahuje k roku 1994, kdy mě ve čtyřech letech rodiče vzali do Chorvatska. Tehdy se tam ještě střílelo a našim to přišlo jako dobrá příležitost užít si prázdné pláže. Na jedné z nich přistála kousek od nás helikoptéra, z níž vyskákali vojáci v plné polní. O tři roky později jsme se přestěhovali do Spojených států, kde jsem i chodil do školy, což byla taky velká jízda.

V dobrém, nebo ve zlém?

Přestěhovali jsme se do Los Angeles, kde chodíš do školy podle toho, v jaké čtvrti bydlíš. My jsme si mohli dovolit jenom jednu z chudších, takže jsem skončil ve škole, kde jsem byl vedle černochů a Mexičanů jediný běloch. Skoro celou první hodinu mluvila učitelka španělsky. A jako bílá ovce jsem se nevyhnul šikaně ze strany spolužáků. Přesto na tohle zajímavé a akční období vzpomínám v dobrém. Asi záleží na tom, jak si to člověk nastaví v hlavě.

Místo zírání
do mapy oslov
někoho z místních,
komunikuj
s lidmi, pokus se
nahlídnout pod
pokličku.

Bylo to právě časté stěhování a nutnost sžívat se s jinými kulturami, co podnítilo tvoji touhu cestovat?

Stoprocentně, ten kočovný styl života jsem si naprosto zamiloval. V USA jsme toho hodně procestovali a vůbec mi nevadilo, že cestou spíme v autě nebo venku. Rodiče mě vedli k tomu, abych byl za všechno vděčný, což se později odrazilo na mém nízkonákladovém stylu cestování. Letěli jsme ale třeba i do Číny nebo Jižní Koreje. Tohle poznávání mě bavilo a po návratu, kdy jsem ještě studoval na gymnáziu, jsem díky tolerantním učitelům strávil minimálně měsíc z každého školního roku v cizině.

Zúčastnil ses někdy klasického zájezdu?

Organizovanému cestování jsme moc neholdovali, ale několik zájezdů jsem absolvoval. Jeden mi utkvěl v paměti víc než ostatní. Před patnácti lety jsme přestavěnou karosou bez záchodu, která měla uvnitř kóje po čtyřech, jeli z Česka až do Západní Sahary. Poprvé se autobus rozbil už v Plzni, naposledy vydechl při zpáteční cestě nad marockým Fesem. Cestovka nepatřila k seriózním, takže jsme se pak museli domů dostat poměrně složitě sami. Přesto nebo možná právě proto na tenhle zájezd vzpomínám nejraději.

Kdy a kam jsi vyrazil na svoji první úplně samostatnou cestu?

V sedmnácti jsem se vydal sám do Číny. Táta tam jel na třídenní konferenci, ale zdálo se mu zbyteč-

né brát mě s sebou na tak krátkou dobu. Odletěl jsem tedy sám a deset dní po Číně cestoval, než jsme se pak s tátou sešli. Náramně jsem si to užil a pochopil jsem, v čem spočívá kouzlo sólo cestování. Dostaneš se mnohem blíž k lidem, kteří si tě taky podstatně víc všímají, než když tě potkají třeba v páru. Pozvou tě domů na čaj, nebo dokonce přespát. Zároveň máš mnohem víc času pozorovat okolí a vnímat souvislosti.

Měl jsi někdy strach?

Jsem docela střelec a občas dělám blbosti. Ale díky vystudované medicíně si uvědomuju, jak dokáže tělo pozlobit. Občas mi to názorně ukázalo, naštěstí jsem ale v takové situaci nikdy nebyl sám. Pokud máš na mysli konfrontaci s místními, v Tunisku nás s tehdejší přítelkyní, současnou manželkou, přepadli, párkrát mě někde okradli, ale nikdy to nebylo nic zásadně dramatického. Člověk se postupně naučí vycítit, kdy se situace nevyvíjí správným směrem, a odejít z ní dřív, než se něco semele.

Jaká máš další pravidla, jak si cestování co nejvíc užít?

Držím se jednoduché trojice: pružnost, humor a otevřenost. Nebuď naštvaný, když tě někdo podvede, když se něco nevydaří nebo když musíš v autobuse sedět šedesát hodin místo pěti. Zkus všechno vnímat jako zajímavý zážitek. Místo zírání do mapy oslov někoho z místních, komunikuj

s lidmi, pokus se nahlídnout pod pokličku. Raduj se z každého dne a každého momentu na cestě, nestěžuj si. Važ si toho, že můžeš cestovat, že nejsi uvězněný v komunistické zemi, která ti zavřela hranice. Myslím, že během pandemických restrikcí jsme měli dobrou příležitost se nad tím pořádně zamyslet.

Jaký typ zemí nebo zážitků tě nejvíc přitahuje?

V první řadě mě lákají oblasti mimo turistické proudy, například méně prozkoumané části Afriky a Asie. Baví mě z našeho pohledu bláznivé destinace, ale v těch moc dlouho nevydržím. Po nějaké době mě začnou štítat tím, jak v nich věci nefungují. To si pak jedu vychutnat pohodu do jihovýchodní Asie, kde v klidu a bez komplikací taky můžeš zažít spoustu dobrodružství. Ale nezřikám se ani zdánlivě tuctovější klasiky, jako je jihozápad USA, který je jedním z mých vůbec nejoblíbenějších míst. V poslední době mě nadchl Omán, rád bych se jednou vrátil do Myanmaru. Mezi moje aktuální sny patří jemenská Sokotra, Bhútán, Antarktida nebo Papua Nová Guinea.

Co tě na cestách nejvíc baví – příroda, lidi, kultura...?

Nejspokojenější se vracím, když se mi podaří ochutnat od všeho trochu. Občas se mi poštětilo strávit v zemi delší období, to se pak snažím dostávat co nejvíc do hloubky, ale i v případech, že mám času méně, toho chci poznat co nejvíc.

V každém případě mě zajímají souvislosti, proto se před cestou snažím načíst i něco o historii navštívené země.

Pojďme si sestavit hitparádu July Lukeše. Začneme přírodou – kde tě nejvíc uhranula?

Jako první uvedu bez váhání už zmíněný jihozápad USA, kde je úplně všechno – pouště, pralesy, hory, nížiny, moře, kaňony... A zvládneš to objet během jedné nepříliš dlouhé výpravy. Hodně mě dostaly pouště i safari Namibie, z Asie bych nejspíš vybral jihozápadní a jižní Čínu u tibetské, respektive vietnamské hranice. Úplně odlišný ráz krajiny mě uchvátil v Austrálii nebo v Bolívii.

Přesuňme se do měst. Která patří mezi tvé favority?

Mou největší srdcovkou je New York, tam jsem byl šestkrát a pokaždé mám co objevovat. Zamiloval jsem si i brazilské Rio de Janeiro. Na druhou stranu mám ale hodně rád historii, takže si mě často získají města se starobylými památkami – uzbecká Buchara, myanmanská Mandalaj nebo nikaragujská Granada. Oslovit mě ale může i specifická atmosféra, pestrost a živelnost, jaké jsem zažil v bangladéšské Dháce. Čistě vizuálně je to skutečně hnusné město, ale nesmírně mě fascinoval mumraj, kterému vévodily tisíce loděk, neustále freneticky křižujících stěžejní vodní tok. Díky takovému prostředí se i můžu dostat hodně blízko k lidem.

A kde ti lidé přirostli k srdci nejvíc?

Jednoznačně na Tchaj-wanu. Bylo až neuvěřitelné, jak moc nám tam všichni pomáhali – svezli stopem, darovali mobil, zvali na jídlo... Lidé se k nám chovali jako k vlastní rodině, s některými si dodnes posíláme na Vánoce dárky. Ne nadarmo se říká, že je to nejpříjemnější země na život pro expaty. Když to srovnám s pevninskou Čínou, kde mám také kamarády a kam se rád vracím, Číňané jsou odtažitější, striktnější, bojí se prohršit proti režimu, který je mně osobně naprosto proti srsti.

Máš pocit, že lidi i přes různorodost něco spojuje?

V řadě rozhovorů jsem se dočetl, jak jsou lidi všude v podstatě stejní, milí a všechno je zalité sluncem. Já s tím nesouhlasím, mentalita a přístup lidí se v různých částech světa liší. V některých zemích se každý jedinec nezištně snaží, aby ses u nich cítil dobře, jinde se skoro všichni tváří našťavaně nebo otráveně a radši civí do mobilu, než aby ti věnovali pozornost. Přesto jsou moje osobní zkušenosti veskrze pozitivní a tu různorodost vnímám jako něco, co dělá svět krásným.

Vnímáš nás Čechy po návratu ze zahraničí jinýma očima?

Po každém dalším návratu si nás vážím víc a víc. Přestože máme svoje mouchy, oceňuju smysl pro humor, díky kterému si ze sebe umíme udělat leg-raci. Sice mě mrzí, že se tu lidé na ulici usmívají

mín než třeba v Austrálii, ale i tak se sem vracím rád, rád tu žiju a nejspíš tady i dožiju. Naši zem považuju za velice příjemné a čím dál hezčí místo pro život.

Dokázal by sis ten život, teď i s rodinou, představit i někde jinde?

Asi před deseti lety jsem uvažoval, že bych se usadil v USA. Tahle touha ale rok od roku slábne. Neměl bych problém s velkou částí Evropy – Německo, Švýcarsko, Nizozemsko... Několik let bych určitě zvládl na Tchaj-wanu, na Šrí Lance nebo v Ománu. Hodně záleží na možnosti profesního uplatnění, důležité je samozřejmě i prostředí, příjemní lidé a snadnost běžného fungování. Nerad bych se v Bangkoku každý den prodíral dvě hodiny dopravní zácpou. A kvůli dítěti je teď pro mě klíčová i kvalitní zdravotní péče.

Kterou dokážeš jako lékař náležitě ohodnotit...

V každé zemi mám podprahovou chuť poznat její zdravotnictví – tedy ne na vlastní kůži. Snažím se podívat do místních nemocnic nebo ambulancí, v Indii jsem se dostal až na pitevnu. Většinou stačí říct, že jsem taky lékař, který se zajímá o jejich práci, a jsem vítán. Úroveň zdravotnictví je bohužel, především v Africe, většinou žalostná. Příjemných překvapení jsem zažil pomálu, například v zemích jako Gruzie občas získají zdravotnická zařízení evropské dotace, díky nimž se dostanou k vybavení, které jim můžeme i my zá-

” Jsem docela střelec a občas dělám blbosti. Ale díky vystudované medicíně si uvědomuju, jak dokáže tělo pozlobit.

Do knihy
jsem vybíral
příběhy
nejbláznivější,
nejbizarnější,
nejkontrastnější
a nejdobrodružnější.

vidět. Jenomže se stává, že ho neumějí používat, takže drahé přístroje pak leží ladem.

Dostal jsi někdy chuť navlíknout bílý plášť a léčit místní?

Když někdo v mé blízkosti potřebuje akutní lékařskou pomoc, samozřejmě se hned přihlásím a snažím se využít svoje znalosti a zkušenosti. Nikdy jsem ale neměl během cestování nutkání dojet do nějaké vesnice a tam všechny vyléčit. Na lékařské fakultě jsem uvažoval, že bych v rámci školního projektu vyjel cíleně pomáhat do Keni a později jako zkušenější se případně zapojil do Lékařů bez hranic, ale nakonec jsem si to rozmyslel. Rozhodně obdivuju všechny lékaře, kteří se takových misí účastní a snaží se pomáhat a něco změnit. Jenomže na základě toho, co jsem viděl a slyšel, se obávám, že to často nemá dlouhodobý dopad. Například kamarád, kterému jsem v Keni pomáhal očkovat psy, musel po patnácti letech z Afriky odjet. Bez jeho nasazení do roka všechno, co tam budoval, skončilo. A mně by asi vadilo věnovat něčemu spoustu úsilí, které nakonec nikam nepovede. Navíc mám rodinu.

Změnily se s rodinou i tvoje cestovatelské plány?

Malé dítě samozřejmě nemůžu brát do svých oblíbených ulítlých destinací, snad ale najdu dost času, abych v jejich poznávání mohl pokračovat zatím aspoň sám. Jakmile synek povyroste, chci ho začít brát na zážitkové výpravy a vychovávat ho ke stylu

cestování, na jaký jsem zvyklý. I kdybychom měli spoustu peněz, chci ho vést v cestování ke skromnosti a otevřenosti. Díky nim může prožít řadu situací, které mu pečlivě naplánované noclehy v turistických hotelích neumožní.

Kdy poprvé jsi své autentické zážitky začal sdílet s ostatními?

Už někdy ve dvanácti třinácti letech jsem po návratu z ciziny rád pořádal přednášky a promítání pro kamarády. Odjakživa jsem si psal na cestách deníky a jednou mě zkrátka napadlo, že bych zkusil napsat článek a nabídnout ho časopisu *Lidé a Země*, který moji prarodiče už přes padesát let odebírají. A byla to právě babička, která byla z otištění mé první reportáže nejvíc nadšená. Přestože má předplatné, dodnes s každým mým novým článkem běží do trafiky a nakoupí deset výtisků pro kamarádky. Je jí 86 let, ale cestování ji pořád baví.

Napsal bys svůj první reportážní počín po získaných zkušenostech jinak?

Ten článek pojednával o Podněstersku, které je samo o sobě tak bizarní oblastí, že mi šlo psaní samo od sebe. Nicméně pro potřeby knížky jsem ho výrazně přepracoval a doplnil o zážitky osobnějšího rázu. Do časopisu nemůžeš vměstnat všechny momentky, vtípky, rozpravy s místními, protože by to bylo přeplácáné. V knížce můžu experimentovat, překročit hranici korektnosti (zaplaťpánbůh aspoň u nás, v USA by mi spousta věcí neprošla), dokážu

se ponořit víc do hloubky, mám víc času nastudovat historický kontext, k textům se vracet a přepisovat je do ideálního tvaru.

Co bylo zásadním impulzem k tomu, že ses odhodlal své zážitky sepsat knižně?

Tu myšlenku jsem v hlavě nosil dlouho, ale moc se mi nechtělo podstoupit komplikovaný proces hledání nakladatele. Snad jsem se bál, že by mě to časem unavilo. Naštěstí mě vydavatelství oslovilo samo, navíc v době pandemie, což bylo vlastně naprosto ideální načasování. A báječně jsem si psaní užil. Znovu jsem se vžíval do každého příběhu, vybavoval si konkrétní lidi, kteří v něm sehráli svoji roli, v podstatě jsem znovu procestoval celý svět – zrovna v době, kdy to reálně nešlo.

Jakým klíčem jsi místa a zážitky vybíral?

Původní plán byl napsat z každé země krátký příběh. To by ale asi jednak skončilo pořádnou bichlí, jednak by některé země možná vyzněly trochu nudně. Zvolil jsem tedy přístup, kdy jsem vybíral příběhy nejbáznivější, nejbizarnější, nejkontrastnější a nejdobrodružnější. Knížku jsem nerozčlenil podle zemí, ale tematicky, i když jednu z kapitol jsem věnoval zemím, které mezinárodní společenství zatím neuznává.

Čím tě takové země přitahují?

V první řadě jsou obvykle – s výjimkou Tchaj-wanu – něčím bizarní. Zpravidla tam nejedí davy turis-

tů. Jsou svým způsobem odtržené, což vede k tomu, že se z nich stávají takové zakonzervované oblasti se spoustou podivností, které už v Evropě nemáš moc šanci vidět nebo zažít. Často tam moc dobře nefunguje policie a další bezpečnostní složky, takže se potýkají s různými nekalostmi. Jsou to tak trochu rozvrácené oblasti, kde mezi sebou někdy bojují různé frakce, například v Západní Sahaře. Zkrátka na tebe číhá řada zajímavostí, které už ve standardně fungujících státech nenajdeš. A taky adrenalin.

Zmínil jsi naopak i nudné země – odvážíš se jmenovat konkrétní příklady?

Asi bych žádnou zemi neoznačil za vyloženě nudnou, spíš jsou takové, ve kterých se mi nestalo nic dostatečně zajímavého. I v Monaku nebo Lichtenštejnsku je samozřejmě co vidět, ale ničím ulítlým nebo bizarním si tihle trpaslíci nevyšloužili místo v mé knize s názvem *EXOToulky SVĚTEM*. Naproti tomu jeden z mých nejzábavnějších příběhů se kupodivu odehrál ve zdánlivě nudném Německu, kde jsem se na týden stal miliardářem.

Na jaké další zážitky bys nás navnadil?

Z těch akčnějších bych zmínil ztroskotání plachetnice u somálské hranice na severu Keni, žahnutí smrtelně jedovatou medúzou čtyřhrankou nebo nouzové přistání letadla v New Yorku na základě mého lékařského doporučení. Dál třeba očkování psů v Africe, onemocnění horečkou

dengue... A protože to byly většinou skutečně poněkud divočejší záležitosti, rozhodli jsme se, že pro vystižení síly momentu a atmosféry bude vhodnější místo fotek použít ilustrace, konkrétně linoryty, ze kterých mám velkou radost.

Co by sis přál, aby si čtenář pomyslel, až tvoji knížku dočte?

Potěšilo by mě, kdyby se stala aspoň jemným nakopnutím k objevování světa v co největší míře, s touhou zkusit všechno, co jde. Snad si čtenáři odnesou i ponaučení, jak některé věci nedělat nebo na co se líp připravit. Nechtěl jsem své vyprávění pojmut stylem „přijel jsem, viděl jsem, odjel jsem“, snažil jsem se také vysvětlit, proč daná země funguje právě tak, jak o ní vyprávím. Věřím, že to přiměje čtenáře, aby se nad některými souvislostmi zamysleli. Každý příběh jsem ještě doplnil takovými informačními okénky s různými kuriozitami. Díky nim by se tak lidé mohli dozvědět i něco čistě praktického a zároveň zajímavého – třeba co je traumatická penetrace štenic nebo jaká je pravděpodobnost, že se po požití vody z Gangy nakazí hepatitidou A.

Rozhovor jsme finalizovali na dálku z Kréty, kde jsem s rodinkou trávil několik magických měsíců roku 2021 a dokončoval svou knihu EXOToulky SVĚTEM: 30 let zážitků ze 100 zemí. Od té doby se mnoho změnilo. Přestěhovali jsme se zpět do Prahy a mně začalo úplně jiné životní dobrodružství. Přepnul jsem z vědeckého prostředí do medicínského a začal pracovat jako oční lékař v Thomayerově nemocnici. Kniha i přes celoevropský nedostatek papíru úspěšně vyšla a dokonce je na cestě již první dotisk. Brzy také vyjde ve formě audio.

Léčivá nakažlivost

Julu jsem nikdy neviděl našťvaného, smutného nebo zamračeného. Dokonce ani při našem focení v onkologické laboratoři, kde ještě nedávno pracoval. I při vyprávění historek o rasismu naruby nebo žahnutí nebezpečnou medúzou mu zářily snad až dětsky bezelstné oči a jeho veselou tvář zdobil nakažlivý úsměv od ucha k uchu. Nevím, jestli by dokázal změnit svět, ale věřím tomu, že jeho pozitivní přístup a bezstarostně boдрá nátura dokáží zahánět a léčit chmury. Obzvláště v dnešní době to rozhodně není málo. Troufám si říct, že lepšího vyslance dobré vůle si nemůžeme přát...

Irena Páleníčková

Hlavně at'
je to krásný!

Je o půl roku starší než náš časopis, přesto doma neposedí a se svým manželem nepřestává poznávat svět – na vlastní pěst, v obytném voze, často v sedle kola, občas na mořském kajaku. Neodradila ji ani pandemie. Seznamte se s vitální oslavenkyní, která do LaŽ přispívá už od roku 1994, zdaleka nejdéle ze všech aktuálních autorů.

Rozhovor se uskutečnil
18. května 2021.

Dospívala jsi v 60. letech, která cestování nepřála. Slyšela jsi přesto volání dálek?

Ačkoli jsem to tehdy nijak zvlášť nepocítovala, nejspíš ve mně určité puzení dřímalo. Zřejmě z tátovy strany – za války odjel s Baťou do Nizozemska, pak se dostal i do Anglie a Norska. Já se poprvé chytila příležitosti v roce 1969, když se situace trochu uvolnila. Vypravila jsem se na dva měsíce do Anglie jako au-pair. V osmnácti jsem tam měla ze všeho oči navrch hlavy. Potom zase nastal útlum, vyjela jsem jenom v rámci studií na měsíční pobyt do tehdejšího Leningradu. První zásadní zlom přišel až v roce 1980, kdy jsem poznala Jirku.

Byli jste naladěni na stejnou vlnu?

Často si vzpomenu na moudrou radu Betty MacDonaldu z její báječné knížky *Vejce a já*: „Když bude manžel rybář, naučte se sbírat žížaly.“ A já dodám, že mě to sbírání baví. První impulz ke společnému cestování sice vzešel od Jirky, ale mě to okamžitě chytlo. Teď jsem to možná naopak já, kdo nás neustále táhne ven.

Jak vaše toulky začaly?

Nejdřív jsme každý víkend jezdili autem po Česku pod stan. Delší dovolené se odehrávaly v Rumunsku

nebo Bulharsku. Po převratu jsme začali postupně oťukávat nově zpřístupněné části Evropy. To už jsem sice nebyla učitelka s vystudovanou historií, ale stejně mě přitahovala antická starověká klasika, Itálie a Řecko. Jirka mě naučil lyžovat a v zimě jsme jezdili do Francie. Nejdřív na týden. Když jsme začali spolupracovat s lyžařskými středisky, vyšlo z toho pět celých zim v Savojských Alpách. Ovšem v obytném autě na parkovištích, dostávali jsme od nich jen ski-passy a dávali jim na oplátku články a diáky. A druhým zlomem byla první mimoevropská cesta v roce 1996, díky níž jsme začali cestovat na plný úvazek.

Kam to bylo?

Do Indonésie. Díky Jirkově příbuzné jsme se pak v Praze dostali až k samotnému indonéskému velvyslanci, který tady studoval, uměl česky a moc si přál u nás svoji vlast propagovat. Přinesli jsme mu ukázat články, které nám o Indonésii vyšly. Zeptal se, kam pojedeme příště, a než jsme stačili překvapením zalapat po dechu, zavolal pokladníkovi, ať nám zajistí nějaké peníze na další cestu. Asi pět následujících let jsme tedy většinu času trávili v Indonésii a pro ambasádu připravovali průvodce po jednotlivých ostrovech.

Jenom tím se ale asi cesty financovat nedaly?

Pokud jsme se chtěli psaním a focením z cest uživit, museli jsme se ohánět a zkoušet veškeré možnosti, neomezovat se jenom na cestovatelské časopisy. Psali jsme do magazínů pro ženy nebo pro golfisty

(golf nehrajeme, ale ta hřiště jsou krásná), články jsme dokázali zaměřit na motorismus, lyžování, zvířata anebo samozřejmě cykloturistiku. A také jsme spolupracovali s centrály cestovního ruchu. Třeba nizozemská nám půjčila obytnou loď, kterou jsme brázdili vodní kanály, díky kyperské jsme zažili neuvěřitelné novinářské štěstí a nezapomenutelné chvíle, když jsme se na ostrově ocitli v den otevření hranice mezi jeho severní a jižní částí. Díky tomuhle všemu jsme na přelomu tisíciletí byli možná jediný manželský pár u nás, který nevlastnil cestovku, a přitom se dokázal cestováním uživit. A to jsme ani nedělali moc přednášek, protože na to nebyl čas, zato kromě dvou fotoknih o Indonésii jsme vydali i deset malých průvodců a česko-indonéskou kapesní konverzaci. A taková malá rarita – byla o nás i zmínka v průvodci *Lonely Planet*.

Jak jste se do něj dostali?

Na indonéském souostroví Moluky jsme se seznámili s jedním z jeho autorů. Ten nám, mimochodem, na naši otázku, kde leží jeho nejoblíbenější místo, na které se rád vrací, odpověděl: „Ještě jsem ho nenašel, ale i kdyby, nikomu bych ho neprozradil. Pak už by nebylo tím nejhezčím.“

A ty nám to své nejmilejší prozradíš?

Neprozradím jedno konkrétní místo, ale nejradši mám Řecko. A Francii. A Nizozemsko – ne, na tohle se prostě odpovědět nedá! Jirkovi se líbí